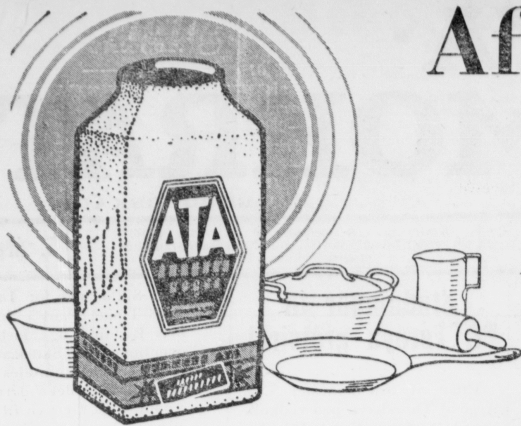

A 9 G I H.

Dansk Arbejde.

Af Skuremidler

fjern og nær

er ATA bedst, det ved enhver!

Men det er ogsaa forstaaeligt nok. ATA renser hurtigst, sparer Tid og Besvær, er økonomisk og drøjt i Brugen og koster i den praktiske Strødaase kun 25 Øre, og den lille Pakke 15 Øre.

Alt bliver som nyt med —

ATA

ATA, Henkels anerkendte Skurepulver

Vindeygir, harðar og listar
Gott og bilit arbeiði.
Hugo Øster's Maskinsnökkari,
Tlf. 216. Tórshavn. Tlf. 216.

fáa eina samanhagandi sam-
talu millum Kirkjubó og Klakks-
vík, ikki at tala um Viðareidi.
Tað finnst neyvan so missrøktað
telefonverk í øllum heiminum
sum logtingsins, og tað má hesin
vællonaði verkfööðingurin eiga
sín part av skyldini fyri. Her
eigur logtingið at føra eitt til-
sýn, so her fæst annað skil á
enn er, og ikki bert lurta eftir
landsverkfööðinginum, táð hann
klagar kommunurnar fyri illa at
gera og illa at umsita sínar
vegir.

Tað er ikki mær kunnugt,
um landsverkfööðingurin alla-
staðni er so grovur í sínum
krøvum, sum J. Patursson ávisti,
men ivaleyst er, at hann átti at
kunna liva av tí fœstu lön, hann
hevur, tí tað er eingin hungurs-
lön. Hon er so stór, at fleiri
familjur kunna liva av henni.

Ahoyrari.

Almanna ogn.

Hin privati ognarrætturin,
rótin til tað illa.

Okkara jorð er á fremmand-
um hondum. So sum tíðirnar
hava skift, hevur ognarrætturin
til hina foroyisku jorðina skift.
Frá ongumanna ogn til almanna
ogn og til einstaklings ogn,
sundurhluta millum einstakling,
kirkju og stat. Allir vilja eiga,
og um tann upprunaliga og
rættvísu ognarrættin spyr eingin.
Staturin hevur sína ogn sum
rættvísu ogn, líkasoval sum ein-
staklingurin heldur við sítt.
Fjöldin av Forøya bondum eru
uppsittar hjá danska statinum.
Er tað rætt?

Spurningur stendur opin fyri
hvønn og ein at svara uppá.
Tað er kanska skeivt, at Forøya
bondur skulu vera uppsittar
hjá Donum; men tað er rætt,
at eitt samfelag sum heild
stendur sum ánari til jorðina,

harvið kann gamal skaði botast,
ið fór fram tá tann ið sterkastur
var ognaðist mest. At seta rættin
í valdsins stað má tí vera enda-
máli hjá rættshugsandi Forøying-
um. Tað uppvaksandi ættar-
liði má seta sær fyri at bota
um gamla yvirgang.

Landnám fór seint fram í
Forøym. Longu tá var tann
upprunaligi ognarrætturin til
jorðina broyttur frá at vera
almanna ogn til einstaklinga
ogn; men tað er til fullnar
prógvað av sogumonnun og
øðrum vísindamonnum, at tann
upprunaligi ognarrætturin til
jorðina var felagsognarrætturin,
m. a. kom ein Haselthausen eftir
felagsávanin til jorðina í Rus-
landi, síðani hevur Maurer ávíst
felagsávanin til jorðina sum tað
regluliga grundarlag, hvará Týsk-
ararnir stóðu við teirra fram-
komu í søguni. Granskanin av
jarðamálinum hevur víst, at
felagsávanin til jorðina hevur
verið samfundsins fyrsta skipan
í olditíðini, líka úr Indiu til
Írlands.

Henda oldargamla samfunds-
skipan gekk síðani til grundar
vegna nakra manna yvirgang, tá
teir rendu jorðina undir seg og
nevndu rent góðs fyri sína ogn.
J. J. Rousseau skrivur um hetta
mál soleiðis (her eftir „Kvætt
om Jord“ av K. K. Steincke,
Keymannahavn 1919):

„Den første der indhegnede et
Jordstykke og dristede sig til at

sige: det er mit, og som fandt en-
foldige Mennesker som troede ham,
blev det nuværende borgerlige Sam-
funds Grundlægger.

Den Mand, der havde omstyrtet
Hegnet og havde tilraabt sine sam-
tidige: Vogt eder for at tro denne
Bedrager, I er fortabte, hvis I
glemme, at Hosten tilhører os alle,
Jorden ingen — for hvilke Forbry-
delser, Krig, Mord, for hvilke Ræd-
selsgerninger havde denne Mand
ikke sparet Menneskeheden!

Við reinari orðum kann tað
ikkí sigast: jorðina eigur eingin,
avvøksturin øll. Við øðrum
orðum: jorðin skal vera almanna
ogn (stats — logtings e. a. al-
ment), samfundid við sínum
íbúðvarum skal njóta ágóðan av
tí, sum jorðin gevur.

Tá ið norskir høvdingar tóku
landnám í Forøym, var longu
tann gamli samfundsskipanin
avtikin, tað lá tí teimum fyri
at leggja jorðina undir seg á
sama hátt sum jorðin í Noreg
og aðra staðni, har jorðin var
á hondum nakra manna. Teir
landnámsmenn, ið settust her,
vóru born av teirri tíð og hugs-
aðu sum tíðarhugsanin var tá,
teir gjordust forøyskir „frí-
bondir“, men við tí skipan,
teir fóru við sær, fylgdi eisini
stríð og bardagi í teirra fótafel,
avrikað av ognarrættinum til
jorðina. Metastur var tann, ið
mestu jorðina átti; men eisini
tann størsti yvirgangskroppur.

Kristintrúgvín kom inn yvir
Forøya. Bardagin um jorðina
helt áfram. Tann upplómandi
katólska kirkjan sá sítt valdi

liggja í ognarrættinum til jorð-
ina. Mangir vóru teir sníðvegir,
katólska kirkjan nýtti fyri at
fáa valdi á jorðini — tað skal
ikkí umtalast her — men sum
ognarrættur kirkjuna til jorðina
vaks, øktist valdi kirkjuna. Tó
tíðin skifti, og ognarrætturin til
jorðina skuldi eisini skifta. Trú-
bótin, sum fór fram í Forøym,
legði so mangt oyði, og jorðin
fekk heldur ikki frið. Tann jorð,
ið var á hondum tí katólsku
kirkjuni og skúla, fingur prestar
og kongur, og er soleiðis enn
tann dag í dag. Lítið er eftir av
tí góðsi, norðir yvirgangs-
kroppar rendu í landnámslíðini.
Eitt sindur av óðals- og ognar-
jorð, stríð og klandur hevur
verið um jorðina, og harav so
mangur annar bardagin, og so-
leiðis vil tað halda áfram gjøg-
num oldir, um ikki ognarrætturin
verður broyttur tann rætt vegin.

Í dag stendur eljustríð um tað
forøysku jorðina millum polit-
iskar forøyskar flokkar, millum
sambands-, sjálvstýris- og javn-
aðarmenn, og sær tað út til, at
hetta eljustríð vil harna dag
frá degi. Hvat vilja hesir ymisku
flokkar? Hvarja áskoðan hava
teir á ognarrættin?

Svarið stendur opið fyri ein
og hvønn, men tað tykist, sum
at t. d. sambandsflokkurin ikki
vil broyta tann núverandi ogn-
arrættin nakað sindur. Sjálvstýr-
isflokkurin vil broyta, men
hvønn veg er fyri mongum ein

Á hjólhesti

i lottum summerbúnað.

gáta. Ikki skal danski staturin
verða ánari, ikki Forøya logting;
men Forøyingar, siga teir. Hesir
munnu ivaleyst verða kongs-
bondir, ið skulu ognast jorðina
í Forøym, ið av rottum er
ogn Forøya lands. Oddamaður
sjálvstýrisins og felagar hans
vilja avtaka alla almanna ogn
í Forøym og geva hana upp í
hendur á einstaklingum, fremja
eitt høvdinglið, ið kann kúga
tann ognarleysa longur niður í
armóðina, varveita gomul brots-
verk, gamla yvirgang, halda
við líka og fremja klandur og
stríð, brotsverk og missgerðir,
hvørs uppruni er tann privati
ognarrætturin til kapitalin, ogn-
arrætturin til jorðina.

Javnaðarmenn hava tikið sær
til endamála at fáa jorðina heim-
aftur til Forøya sum almanna
ogn, fáa jorðina undir logting,
so hon kann vera grundarlag
fyri sonnum upplóman av
mentunarlívið, handli, keyp og
solu, stult sagt: so at okkara
land kann koma inn á eina
sanna útviklingsleið. Ein sunnur
útviklingur er eitt fólks fasta
grundarlag. Hetta torvar okkum
í Forøym. Gamal skaði skal
og má botast. Jorðin var frá
fyrstu hond givin menniskjum,
ikkí einum og tveimum, men
øllum. Allir Forøyingar hava
sama rætt til ognarrættin til
tað forøysku jorðina, hon er al-
manna ogn, ogn Forøya lands.
Forøya land vil einaferð vera
stjórna av Forøya logting, og er
tað eyvtað, at tað eisini stjórna
jorðina, men nýtslurætturin skal
vera teirra, ið jorðina hava í
hondum.

Streymur.

